

Za praksu.

Ulaz i izlaz iz crkve.

Župnik i njegov kapelan vode po večeri liturgičke razgovore. Kapelan jednoga dana prigovori župniku, što izlazeći iz crkve ponovno čini kod škropionice genufleksiju prema oltaru presv. Sakramenta. Župnik odgovara, da to nije suviše, da su sveci kako čitamo i u breviaru činili to često kroz dan, da nema u tom pogledu propisa. Kapelan, kad nema o tom posebnog propisa prede u razgovoru na drugo, ali mu ipak to pitanje ne da mira, pa moli za liturgičko razjašnjenje.

Liturgija pozna tri vrsti genufleksija: genuflexio simplex (na jedno, desno koljeno, bez naklona tijela i odmah se ustaje), gen. duplex (na oba koljena sa srednjim naklonom tijela i odmah se ustaje) i prostratio, kod koje se liturg cijelim tijelom prostre po zemlji i ostaje neko vrijeme u tom položaju. Ova se upotrebljava samo na Veliki Petak na početku funkcije Missae Praesantificationis, kod litanija na Veliku Subotu, vigiliju duhovsku i kod redjenja.

Crkva rabi sve tri vrsti već prema svojim propisima, ne brani ni jedne, pa ih i vjernici smiju i mogu činiti. Ovdje nas samo zanima, kako da se vladamo prema presv. olt. Sakramentu u tabernakulu zatvorenom kad ulazimo u crkvu ili iz nje izlazimo.

Vjernici, općenito govoreći, mogu privatno upotrebiti kojegod vrstu hoće i kolikogod puta hoće, Crkva im toga napose ne brani, samo treba da paze, da li je taj njihov čin shodan, uputan, podesan i na edifikaciju drugima, ako bi pravili čega drugi ne čine na pr. prostraciju. Ali Crkva ima i u tom pogledu svoje propise, pa će ih barem liturg, homo qui agit nomine Ecclesiae, savjesno izvršavati u javnosti t. j. pred vjernicima, kad ga ovi vide, jer liturg uvijek uči ne samo riječju, nego još više svojim činima. Propisi, kojih se imamo držati ulazeći u crkvu i izlazeći iz nje nalaze se u Caeremoniale Episcoporum. Ta liturgička knjiga, kao jedan od izvora rubrika veže u cijeloj Crkvi sve i pojedince, kojih se tiče, a ne samo biskupe, kako bi tkogod prema naslovu mislio; na nju su vezane ne samo katedralne crkve već i kolegijalne, župne i druge, gdje se funkcije obavljaju i u koliko se mogu njegove rubrike obdržavati, te se ne smije bez posebnog ap. indulta ništa dodavati, oduzimati ili mijenjati, sed omnia in eodem Caeremoniali praescripta ad unguem servanda esse (Clemens VIII. Bulla »Cum novissime« 14. Jul. 1600; SRC češće, napose DA, 937, 970, 2049 3839).

U tom dakle izvoru u l. I. c. 18, n. 1. čitamo: *Episcopus, a quo ceteri exemplum sumunt, cum primum Ecclesiam ingreditur, detecto capite sumptaque aqua benedicta... procedet ad locum Ssmi Sacramenti... et facta prius ante altari Ssmi Sacra-*

menti genuflexione in plana terra, antequam in genuflexorio genuflectat...

Biskup izlazeći iz crkve čini isto, te se na izlazu ne obraća više natrag niti pravi genufleksije.

Postupak ovaj biskupov je norma za sve ostale: »a quo ceteri exemplum sumunt« veli rubrika.

Prema tomu svi vjernici napose liturg, kad ulaze u crkvu, uzmu blagoslovljene vode, prekriže se, pođu prema oltaru Ssmi i ovdje genufektiraju. Vjernici, koji ne će ići do ili mimo oltara Ssmi, nego će niže ostati, genufektirat će prema oltaru Ssmi ondje, gdje će već ostati, ili poći u klupu. Izlazeći iz crkve oni, koji idu mimo, ispred oltara Ssmi, genufektirat će, kad budu pred njim prolazili, i to ne samo onako mimogredce, već tako, da kad dođu pred oltar Ssmi okrenu se cijelim tijelom, prsima prema oltaru Ssmi, genufektiraju do tla desnim koljenom i odmah ustaju a ruke sklope na prsima ili ako što u ruci drže (na pr. šesir), metnuti će slobodnu ruku na prsa. Drugi, koji su u crkvi niže od oltara Ssmi, na svojem će mjestu, eventualno izvan klupe — pravilno genufektirati, okrenuti se i poći iz crkve ravno van, a da se ni prvi ni drugi na izlazu ne okreću ponovno niti genufektiraju.

Takvi su crkveni propisi — direktive —, takva je praksa rimska, tih će se propisa u javnosti držati barem liturg; vjernici se većinom i tako vladaju. Drukčije t. j. genufektirati već na ulazu ili ponovno genufektirati na izlazu, i ako nije direkte zabranjeno, ali nije ni propisano, nije uputno ni podesno, kako nas i iskustvo uči.

Kakva bi zbrka, gužva, komešanje, posrtavanje nastalo u crkvi, kad iza službe Božje masa naroda izlazi, pa bi svaki još jednom htio kod izlaza okrenuti se ponovno i pokloniti, ili kad masa ulazi, pa se svaki kod ulaza poklanja! Crkva je protivnica svakog nereda, zbrke; naprotiv kako imponira u crkvi sklad, red, jednodličnost (uniformitas) u vršenju svih pa i najmanjih rubrika te se onda i ove neznatne rubrike ističu, zapažaju i sve to čini, da je Crkva nebeski Jerusolim već na zemlji, da je acies ordinata, stado jedinstveno a ne raštrkano, gdje svaki radi što ga volja.

Da je genufleksija u počast presv. Sakramenta, kad udemo u crkvu ili iz nje izlazimo, rubrika danas preceptivna, ne treba ni spominjati, pa ispričava od nje samo nemoć i neznanje. Neznanju vjernika doskočit će liturg poučavajući ih riječju i svojim primjerom vršeći rubriku pravilno i propisno.

Prigovor: nije nikad suvišno, sveci su to činili često. Istina, pa smije to činiti i svećenik, kad je sam, privatno, kao i svaki drugi vjernik, ali ako istupa kao liturg, a to je on uvijek u javnosti, pred vjernicima, u koga se svi ugledaju, onda će se držati direktive, koju mu Crkva daje: »a quo ceteri exemplum sumunt«. Zašto kod nas nitko, pa ni svećenik, ne genufektira vani pred crkvom, kad mimo prolazi? Ni to ne bi bilo suvišno; vidio sam u Grödenu Tirolca,

koji je usred mjesta na javnoj cesti vrlo pobožno genuflektirao prema župnoj crkvi, koja je bila poviše ceste kakvih 300 m udaljena. K tomu nadolazi i to, da se za bilo koji vanjski iskaz štovanja ispred crkve u kojoj se čuva Ssmum dobiva 100 dana oprosta (Pio X. 28. juna 1928.). Ne bi dakle ni genufleksija bila suvišna. — Nije propisana, nije uobičajena . . . Nije ni u crkvi višekratna propisana, kako smo prije vidjeli, a nije ni u običaju. Vjernici je općenito ne drže, pa ni isti svećenici, a ne treba je ni uvadati; jer kako smo prije vidjeli, nije ni podesna takva navada, a prema tomu ni laudabilis, što se traži za svaku dobru navadu, pa je ne treba ni uvadati. Jer su je možda gdjegod uveli sami svećenici, to je i sami mogu odstraniti bez ikakve sablazni.

Ovaj opisani i po Crkvi propisani način genuflektiranja pred Ssmom jest jedino podesan za masu n. pr. za školsku djecu i jedino taj ih način možemo u školi poučiti, da se naime ulazeći u crkvu prekrize blagoslovljenom vodom, podu na svoje mjesto, tu učine prema oltaru Ssmi genufleksiju i ostanu na tom mjestu; nakon svršene službe Božje opet zajednički genuflektiraju i okrenuvši se izlaze iz crkve. Ako tako moraju činiti u skupu, zašto da pojedinci drukčije čine; zašto da pojedine odvrćamo svojim primjerom od načina, koji ih je kateheta- svećenik u školi poučio; zašto svojim primjerom namećati »onera« i ako ne »importabilia«, ali svakako nezgodna, nepodesna i kojih Crkva ne traži? Vanjske javne čine crkvene obavljajmo prema njezinim propisima i namjerama i to dostaje, a druge pa i vanjske činimo »in cubiculo«, t. j. i u crkvi ali privatno, sami za sebe, kad nas drugi ne gledaju pa možemo činiti, ako hoćemo, i prostraciju i više puta već prema našem nutarnjem raspoloženju i nadahnuću. Moderni svetac Vianney kao liturg nije u javnosti ništa posebnoga činio ni u sv. misi ni inače, čime bi se od drugih svećenika razlikovao. Sveti muževi uče, proučavaju i izvršivati nastoje sve crkvene propise. (Isp. Život i rad Matije Stepinca, od Dr J. Janga.)

Dr. Josip Frančišković.

